

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Иван Цветанов Иванов - доцент по гражданско и семейно право (05.05.08)

член на научно жури, определено със Заповед № 2377/09.11.2023 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски”, за публична защита на дисертационния труд на Мая Методиева Маркова – Русимова на тема „Компенсация на вини при договорната отговорност”

за присъждане на образователната и научна степен „доктор по право” в професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право)

**УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,**

Със Заповед № 2377/09.11.2023 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” съм определен за външен член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на г-жа Мая Методиева Маркова – Русимова - редовен докторант в катедра „Гражданскоправни науки” в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” по научна специалност „Гражданско и семейно право”, професионално направление 3.6 Право, на тема „Компенсация на вини при договорната отговорност”. С решение по точка втора от дневния ред на първото заседание на научното жури, съм избран за член на журито, който да изготви и представи становище.

I. Обща оценка на докторанта и на представения дисертационен труд

Г-жа Мая Методиева Маркова - Русимова е зачислена със Заповед № 2826/17.12.2018 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” за редовен докторант в професионално направление 3.6. Право (научна специалност „Гражданско и семейно право”) в катедра „Гражданскоправни науки” в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”. По време на обучението си в докторската програма Мая Методиева Маркова – Русимова е положила предвидените в индивидуалния ѝ план изпити. Тя има четири реализирани и три предстоящи публикации, свързани с темата на дисертационния ѝ труд, които несъмнено демонстрират устойчивост в научноизследователските интереси на докторанта към актуалната и дисертационна тема за компенсацията на вини при договорната отговорност.

Със Заповед № 2548/24.11.2020 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” е разрешена промяна на научния ръководител на докторанта, а със Заповед №

2869/05.11.2021 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” е удължен срока на докторантурата с една година.

Г-жа Мая Методиева Маркова – Русимова е преминала успешно през вътрешна защита в първичното звено и е отчислена с право на защита със Заповед № 243/23.02.2023 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Дисертационният труд е подготвен под научното ръководство на проф. д-р Таня Йосифова. Той е в обем 252 стандартни страници и съдържа: заглавна страница; съдържание; въведение; изложение, което е систематизирано в три глави, а те от своя страна съдържат точки и подточки; заключение, което съдържа обобщение на постигнатите от изследването резултати; библиография; справка за публикациите по темата на дисертационния труд; справка за участията в научни форуми и декларация за оригиналност. Направени са 534 бележки под линия. Библиографската справка на труда включва използвани заглавия научна и научно-приложна литература на български, английски, немски, френски и италиански езици. Авторефератът отразява основните научни и научно-приложни приноси. Всичко това демонстрира изпълнението на изискванията на чл. 27 ППЗРАСРБ.

II. Изпълнение на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор”

От представения в документите за участие в конкурса формуляр за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ за присъждане на ОНС „доктор” е видно, че докторант Мая Методиева Маркова – Русимова е изпълнила както минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ, така и изискванията на ЮЗУ „Неофит Рилски” за придобиване на образователната и научна степен „доктор”, като е събрала 120 точки.

Съобразно чл. 10, ал. 2 вр. чл. 4, ал. 11 ЗРАСРБ удостоверявам, че към момента на оценяването за съответствие с минималните национални изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ и на оценяването на дисертационния труд не съм установил и не съм получил писмен сигнал за плагиатство или недостоверност на представените научни данни.

III. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Значимостта на представения за защита дисертационен труд се определя от няколко основни фактора. На първо място това са актуалното звучене на изследваната проблематика и в частност на материята за основанията и правните последици при компенсацията на вреди при договорната и деликтната отговорност, макар че заглавието на дисертационния труд оставя впечатлението, че това правно явление е изследвано само във връзка с договорната отговорност. На второ място не бих могъл да не отбележа, че, доколкото ми е известно, това е първият опит за цялостно изследване на тази материя в българската правна доктрина и той може да се окаже като успешен, доколкото чрез дисертационния труд са постигнати съответните научни резултати. И на трето, но не и по значение, място, значимостта на дисертационния труд се проявява и в добре обосноващите предложения за усъвършенстване на относимото към изследваната материя действащо законодателство в случаите, когато това е необходимо според автора на труда.

Общата оценка на дисертационния труд недвусмислено показва, че докторант Мая Методиева Маркова - Русимова познава отлично не само материята, посветена на компенсацията на вини, но има задълбочени познания в почти цялото облигационно

право, в търговското право и в правото на Европейския съюз. Безспорно е обстоятелството, че тя добре познава изразените в цивилистичната доктрина становища по отделни дискуссионни въпроси, свързани с изследването, не се въздържа от изразяването на лично мнение по повечето от тях и дори поставя за научна дискусия нови такива. Като положителен резултат в тази насока трябва да се посочи и много доброто познаване и боравене с относимата към изследваната проблематика съдебна практика на Върховния касационен съд, а също така и на съдилища от предходни инстанции.

Без претенции за изчерпателност, основните и най-съществени научни и научно-приложни резултати и приноси от дисертационния труд могат да бъдат обобщени по следния начин:

1. Сполучливият отип за формулиране на дефиниция за гражданската отговорност;
2. Разглеждане на противоправността като характеристика на деянието, резултата и вредата;
3. Отграничението на явленията „умисъл” и „небрежност” от добросъвестността и недобросъвестността;
4. Позитивният анализ на съотношението между компенсацията на вини и някои основни принципи на частното право, като например принципа на справедливост и принципа за сътрудничество между страните по договора;
5. Сполучливата систематизация и визуализация на фактическия състав на съпричиняването на вреди при договорната отговорност;
6. Целесъобразните отграничения на компенсацията на вини от забавата на кредитора, от възражението за неизпълнен договор (или за насрещно задължение), от правото на задържане и от опрощаването;
7. Обоснованото и аргументирано сравнение между отговорността при съпричиняването на вреди при договор и тази при съпричиняване на вреди от дефектна стока по Закона за защита на потребителите;
8. Изследването на възможностите за намаляване или изключване на неустойката, задатъка и отнетината като възможни последици от съпричиняването на вреди при договорна отговорност, както и на хипотезите на разпределяне на отговорността при случайно събитие или непреодолима сила.

По мое убеждение тези резултати и приноси доказват не само наличието на задълбочени теоретични познания на докторанта, но и нейните правна култура и способности за самостоятелни научни изследвания. Всичко това показва, че са изпълнени изискванията на чл. 6, ал. 3 ЗРАСРБ.

IV. Критични бележки и препоръки

Към докторанта може да се отправят една критична бележка и една препоръка, които не следва да бъдат разбирани като омаловажаващи дисертационния труд и постигнатите с него научни приноси и резултати.

На първо място не би следвало с категоричност да се твърди, респ. да се поддържа твърдението, че „гражданската отговорност е два вида – договорна и деликтна”. Това е така, доколкото в българската цивилистична доктрина е изразено схващането (от проф. д.ю.н. Красен Стойчев, „Преговори за сключване на договор и преддоговорна отговорност”), че преддоговорната отговорност представлява отделен, самостоятелен вид гражданска отговорност и тя не може да се идентифицира нито с договорната, нито с деликтната отговорност.

На второ място би било удачно да се предефинира предложената дефиниция на компенсацията на вини, като при този и при други, бъдещи научни опити за дефиниране на правни явления, докторантът да се стреми да акцентира само върху съществените и определящи признаци на правното явление, а не да се опитва да обобщи всички присъщи му същностни и специфични черти и последици.

V. Заключение

В заключение изразявам положителната си оценка, че представения за защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Компенсация на вини при договорната отговорност” отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски” за получаване на образователната и научна степен „доктор”, поради което предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Мая Методиева Маркова – Русимова образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право).

Дата: 15.11.2023 г.

Член на журито:

доц. д-р Иван Цветанов Иванов

STATEMENT

by Assoc. Prof. Dr. Ivan Tsvetanov Ivanov - Associate Professor of Civil and Family Law (05.05.08)

member of the scientific jury, appointed by the Rector of the South - West University "Neofit Rilski" by Order No. 2377/09.11.2023, for the public defense of the dissertation thesis of Maya Metodieva Markova - Rusimova on the topic "Contributory Negligence in Contract Liability"

**for the award of the degree of Doctor of Law
in the professional field 3.6. Law (Civil and Family Law)**

**HONOURABLE MR CHAIRMAN,
HONOURABLE MEMBERS OF THE SCIENTIFIC JURY,**

By Order No. 2377/09.11.2023 of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski" I have been appointed as an external member of the scientific jury for the public defense of the dissertation work of Mrs. Maya Metodieva Markova - Rusimova – a full-time PhD student in the Department of Civil Sciences at the Faculty of Law and History of the South-West University "Neofit Rilski" in the scientific specialty "Civil and Family Law", professional field 3.6. Law, on the topic "Contributory Negligence in Contract Liability". By a resolution on the second point of the agenda of the first scientific jury meeting, I was elected as a member of the Jury to prepare and submit a Statement.

I. General assessment of the PhD student and the submitted thesis

Mrs. Maya Metodieva Markova - Rusimova is enrolled by Order No. 2826/17.12.2018 of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski" as full-time PhD student in professional field 3.6. Law, (scientific specialty "Civil and Family Law") in the Department of Civil Sciences at the Faculty of Law and History of the South-West University "Neofit Rilski". During her education in the doctoral degree program Maya Metodieva Markova - Rusimova has passed the exams scheduled in her individual plan. She has four completed and three forthcoming publications related to the topic of her dissertation, which undoubtedly demonstrates the persistence of the PhD student's research interests in the current and topical subject of contributory negligence in contract liability.

By Order No. 2548/24.11.2020 the Rector of South – West University "Neofit Rilski" authorized a change of the PhD student's supervisor and by Order No. 2869/05.11.2021 of the

Rector of South – West University "Neofit Rilski" the duration of the PhD studies was extended with one year.

Mrs. Maya Metodieva Markova - Rusimova has successfully passed the internal defense in the primary department and has been granted the right to defense by Order No. 243/23.02.2023 of the Rector of SWU "Neofit Rilski".

The thesis was prepared under the scientific supervision of Prof. Dr. Tanya Yosifova. It is 252 standard pages long and contains: title page; table of contents; introduction; exposition, which is systematized in three chapters, which in turn consist of paragraphs and sub-paragraphs; conclusion, which contains a summary of the results obtained from the research; bibliography; reference to publications on the topic of the dissertation; reference to participation in scientific forums and declaration of originality. There are 534 footnotes. The bibliographical reference of the thesis includes the used scientific and applied literature titles in Bulgarian, English, German, French and Italian languages. The abstract reflects the main scientific and applied contributions. All of the above demonstrates the fulfilment of the requirements of Article 27 of the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (RILDASRB).

II. Fulfillment of the minimum national requirements for the award of the degree of PhD

It is evident from the presented form for fulfillment of the minimum national requirements under Article 2b of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) for the award of doctoral degree, that PhD student Maya Metodieva Markova - Rusimova has fulfilled both the minimum national requirements under Article 2b of LDASRB and the requirements of the South-Western University "Neofit Rilski" for the award of the educational and scientific degree "PhD", having collected 120 points.

According to Article 10, paragraph 2, related to Art. 4, paragraph 11 of the LDASRB, I certify that at the time of the evaluation for compliance with the minimum national requirements under Article 2b of the LDASRB and the evaluation of the dissertation, I have not identified neither have received any written signal of plagiarism or inauthenticity of the scientific data presented.

III. Evaluation of the Scientific and Practical Results and Contributions of the Presented Dissertation

The significance of the dissertation presented for defense is determined by several main factors. First of all, these are the topicality of the issues under study and, in particular, of the matter of the grounds and legal consequences of contributory negligence in contractual and tort liability, although the title of the dissertation leaves the impression that this legal phenomenon is studied only in relation to contractual liability. Secondly, I could not but note that, to the best of my knowledge, this is the first attempt for a complete study of this matter in the Bulgarian legal doctrine and it can be qualified as successful insofar as the dissertation has achieved the relevant scientific results. And thirdly, but not the least, the significance of the dissertation is also manifested in the well-founded proposals for improvement of the legislation in force in the cases where the author of the work considers this necessary.

The overall evaluation of the dissertation work shows unequivocally that the PhD student Maya Metodieva Markova-Rusimova has an excellent knowledge not only of the subject matter devoted to the contributory negligence, but has a thorough understanding of almost the entire contract law, commercial law and the law of the European Union. It is indisputable that she is well aware of the opinions expressed in the civil law doctrine on

particular discussion issues related to the research, does not refrain from expressing her personal opinion on most of them and even puts forward new ones for scientific discussion. As a positive result in this respect, one should also point out the very good knowledge and handling of the relevant case law of the Supreme Court of Cassation and Justice, as well as of courts of previous instances.

Without claiming to be exhaustive, the main and most significant scientific and applied results and contributions of the thesis can be summarized as follows:

1. The successful attempt to formulate a definition of civil liability;
2. Consideration of unlawfulness as a characteristic of the act, the result and the harm;
3. The distinction of the phenomena of "intent" and "negligence" from good faith and bad faith;
4. The positive analysis of the relationship between contributory negligence and some basic principles of private law, such as the principle of justice and the principle of collaboration between parties of the contract;
5. The successful systematization and visualization of the constituent elements of contributory negligence in contract liability;
6. The appropriate distinctions of contributory negligence from creditor's default, objection for breach of contract (or for counter obligation), detention and remission;
7. The reasoned and justified comparison between contributory negligence in contract liability and contributory negligence for defective goods under the Consumer Protection Act;
8. The study of the possibilities of reduction or exclusion of the penalty, the advance payment and the set-off as possible consequences of the co-causation of damages under contractual liability, as well as the hypotheses of allocation of liability in case of a fortuitous event or force majeure.

In my conviction, these results and contributions prove not only the PhD student's in-depth theoretical knowledge, but also her legal culture and capacity for independent research. All this shows that the requirements of Art. 3 the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria are fulfilled.

IV. Critical remarks and recommendations

One critical remark and one recommendation can be addressed to the PhD student, which should not be understood as diminishing the thesis and the scientific contributions and results achieved through it.

In the first place, it should not be categorically asserted or maintained that 'civil liability is of two types - contractual and tortious'. This is so insofar as Bulgarian civil doctrine expresses the notion (by Prof. Dr. Krasen Stoychev, "Contract Negotiation and Pre-Contractual Liability"), that pre-contractual liability constitutes a separate, independent type of civil liability and it cannot be identified with either contractual or tort liability.

In the second place, it would be appropriate to redefine the proposed definition for contributory negligence. The PhD student should focus only on the essential and defining features of the legal phenomenon, rather than attempt to generalize all of its inherent and specific features and consequences both in the present study and in future scholarly attempts to define legal phenomena.

V. Conclusion

In conclusion, I express my positive assessment that the dissertation on the topic "Contributory Negligence in Contract Liability", presented for defense before the Scientific Jury meets the requirements of the Law on the Development of Academic

Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, as well as the Internal Rules for the Development of Academic Staff at the South-West University “Neofit Rilski” for obtaining the educational and scientific degree "Doctor", therefore I propose to the esteemed Scientific Jury to award Maya Metodieva Markova - Rusimova the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 3.6. Law (Civil and Family Law).

Date: 15. Nov. 2023

Member of the Scientific Jury:

Assoc. Prof. Dr. Ivan Tsvetanov Ivanov